

Információs társadalom:
áttörés vagy...?!

**6. Digitális
Esélyegyenlőség
DE! konferencia**
(3. oldal)

Elkészült a Szent-györgyi Albert Agora

Összefoglaló az elnökség 2012. szeptember 20-i üléséről

Tisztújító közgyűlés

Az ülésen az elnökség előkészítette a 2012. december 6-án esedékes tisztújító közgyűléshez szükséges beszámolókat; ehhez a korábbiakban jelölőbizottságot állított fel, melynek elnöke *Bakonyi Péter*, tagjai *Alföldi István*, *Havass Miklós*, *Raffai Mária* és *Remzső Tibor*.

A jelölőbizottság beszámolt eddigi tevékenységéről. Az elnök, öt alelnök és a három felügyelőbizottsági tisztségre az alábbi – a jelöltek által ismert és elfogadott – javaslatok érkeztek:

elnök: *Friedler Ferenc*, alelnök: *Dobai Péter*, *Gyenezse Pál*, *Nagy Miklós*, *Prószéki Gábor*, *Varró Dániel*, *Zsakó László*. A felügyelőbizottság tagjai: *Inzelt Péter*, *Herdon Miklós* és *Kovács Kálmán*.

Amennyiben bármely tagunknak további javaslata lenne, úgy ezt – a jelölt általi elfogadást is megerősítve – kérjük, küldje el a titkárságon keresztül (titkarsag@njszt.hu) Bakonyi Péternek, a Díjbizottság elnökének.

[folytatás a 2. oldalon]

ORSZÁGOS GAZDASÁGINFORMATIKAI KONFERENCIA
(5. oldal)

28. ICLP Nemzetközi Logikai Programozási Konferencia

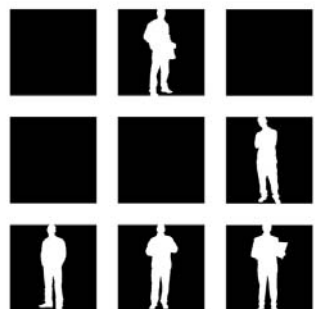
Nagy sikerű
előadások
a Prológ
programozási
nyelv sikeres
alkalmazásáról

(7. oldal)

XXV. Neumann Kollokvium Szegeden

(3. oldal)

HACKTIVITY

IT Biztonsági Fesztivál
Kelet-Közép-Európában
Budapest, október 12–13.

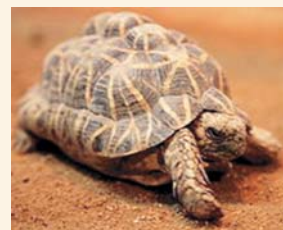
(8. oldal)

A Ponticulus Hungaricus Ig Nobel, a hőbortos kistestvér

A sörhabbal végzett
kísérleteket meg
lehet, sőt érdemes is
megismételni...

(9–10. oldal)

A Gömböc, a történet és...
(11. oldal)

Felhívjuk a figyelmet, hogy jelölni és jelöltté válni csak érvényes NJSZT-tagsággal lehet.

A közgyűlésen szakmai előadás-ként tájékoztató hangzik majd el az épülő és hamarosan nyíló szegedi informatikatörténeti gyűjteményről.

Tehetséggondozás

Zsakó László, a Tehetséggondozási szakmai közösség vezetője a legutóbbi országos és nemzetközi informatikai diákversenyek kapcsán az alábbiakról tájékoztatta az elnökséget:

a) Az elmúlt tanévben 15–20%-kal csökkent a versenyzői létszám: a korábbi tizenkétezer fővel szemben tízezer fő alatt volt a részt vevők száma. A versenyben részt vevő iskolák száma jelentősen nem csökkent. Összehasonlítva a hasonló tanulmányi versenyekkel kisebb volt a visszaesés. A résztvevők számának visszaesése a minőséget nem befolyásolta; okaként a tanári motiváció hiányát – nincs idejük, energiájuk – is említette.

b) Új tendenciaként jelentkezik, hogy meglepően fiatalon nagyon tehetséges diákok tűnnek fel a tehetséggondozásban, akiket versenyen kívül, már az olimpiai felkészítésbe is be lehetett vonni. Az olimpiai felkészítés rend-

szere idén változott, nemcsak a helyszín került az ELTE-re, hanem ennek következtében módszertani és technikai változások is megvalósulhattak. Az olimpiai felkészítő előtt több egynapos felkészítő tréninget is tartottak. Összességben elmondható, hogy az idei változások beváltották a hozzájuk fűzött reményt.

c) 2012. július 7–13. között Tatán rendeztük a 19. Közép-európai Informatikai Diákolimpiát (CEOI 2012). Külön köszönet illeti Alföldi Istvánt, az NJSZT titkárságát és a helyi rendezőket a sikeres verseny rendezéséért. Szakmai újítást is bevezettek, a verseny közben a versenyző online visszajelzést kapott saját eredményeiről. A két magyar csapat egy ezüst és négy bronzérmet szerzett, ezzel az országok rangsorában a 4. helyezést érték el. Csapatvezetőként sikerült fiatal oktatókat bevonni, akikre a későbbiekben is szeretnénk számítani.

A Nemzetközi Informatikai Diákolimpián az olaszországi Sirmionében idén 81 ország 310 versenyzője vett részt. A magyar csapat egy ezüst- és két bronzérmet szerzett. Ezüstérmes lett Havasi Márton (Veres Péter Gimnázium, Budapest), bronzérmesek Weisz Gellért és Szenczi Zoltán (Fazekas Mihály Gimnázium, Budapest).

Kiemelt fontossága miatt az elnökség minden ülésen részletesen foglalkozik a rövidesen megnyíló Szentgyörgyi Albert Agorában elhelyezésre kerülő Informatikatörténeti Múzeummal is. Az aktualításokról a 4. oldali cikkünkben számolunk be.

Egyebek

◆ A nyár folyamán a tanácsterem felújításával, bővítésével egy nagyobb és elegánsabb tárgyaló és/vagy oktatóhelyiség kialakítására került sor.

◆ A Felnőttképzési Szakértők Országos Egyesülete (FSZOE) elnöksége azzal a kéréssel fordult az NJSZT-hez, hogy az Egyesület székhelyét Békéscsabáról Budapestre áthelyezve, az NJSZT Báthori utcai épületébe helyeztethesse be.

Az FSZOE kérését az elnökség jóváhagyta.

◆ Sikeresen lezajlott az International Conference on Logic Programming 2012 (ICLP 2012) konferencia. Szeredi Péter összefoglalója a 7. oldalon olvasható.

13/2012 (09.20.) határozat

Az elnökség egyhangúan támogatja, hogy az FSZOE székhelyét az 1054 Bp., Báthori u. 16. címre bejegyezhesse.

***Ha lépést kíván tartani az információs társadalom napi kihívásaival;
ha szeretne részt venni egy nagy múltú közhasznú szakmai szervezet életében;
ha érdeklik az informatikai újdonságok, események;
ha részt kíván venni szakmai műhelymunkákban, akkor Önt is várjuk tagjaink közé!***

- ◆ **Ingyenes, illetve kedvezményes részvétel saját rendezvényeinken és hazai, külföldi partnereink konferenciáin.**
- ◆ **Az NJSZT szakértői rendszerében mód nyílik részt venni hazai és külföldi projekteken.**
- ◆ **Ingyenes hozzájutás az IT-Business hetilaphoz és a Társaság Mi Újság havi hírleveléhez.**
- ◆ **Heti online hírlevél és havi online hírmagazin.**
- ◆ **Általános kedvezmények: tagsági kártyával 1014 helyen átlagosan több mint 10%-kal olcsóbban lehet vásárolni.**
- ◆ **Dupla kedvezmények közel kétszáz elfogadóhelyen.**

Az NJSZT-tagsággal járó kedvezmények és szolgáltatások az alábbi jelképes tagsági díjakért vehetők igénybe:

Tagsági díj: 2400 Ft/év, 1200 Ft/év (nyugdíjasoknak), 800 Ft/év (diákoknak)

Belépési nyilatkozat letölthető: www.njszt.hu/neumenn/dokumentumok/tagsag

Információs társadalom: Áttörés vagy...?!

6. Digitális Esélyegyenlőség (DE!) konferencia

2012. november 15. 10–17 óra, Danubius Hotel Gellért, Panoráma terem

Idén hatodik alkalommal rendezi meg az NJSZT a Digitális Esélyegyenlőség konferenciát. A konferencia Információs társadalom: Áttörés vagy...?! címmel felvázolja az információs társadalom sürgetően időszerű kérdéseit.

A nagy érdeklődésre való tekintettel javasoljuk, hogy minél előbb biztosítsa helyét!

A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött.

On-line jelentkezés: <http://njszt.hu/jelentkezes-a-6-de-konferencia>.

Az előadásokat interneten is közvetítjük.

A konferencia tervezett programja

10.10–10.15	Megnyitó	
10.15 – 10.45	<i>Bögel György:</i>	Áttörünk, de hová?
10.45 – 11.15	<i>Sugár Mihály:</i>	Hol végződik az esélyegyenlőség, és hol kezdődik a szakadék?
11.15 – 11.30	Kávészünet	
11.30 – 12.00	<i>G. Nagy Balázs:</i>	Az információs társadalom kulcseleme az ember – Human Age
12.00 – 12.30	<i>Z. Karvalics László:</i>	Káromkodjunk és füttyörésszünk, avagy hogyan távolodunk az információs társadalom fősodrából
12.30 – 13.15	Az NJSZT 2011. évi díjainak átadása, Kovács Attila-díj átadása	
13.15 – 14.30	Ebéd	
14.30 – 15.00	<i>Pintér Róbert:</i>	Negyedik rész: Új remény – a telefon visszatér
15.00 – 15.30	<i>Gulyás István:</i>	m-Learning vagy változatlan oktatás?!
15.30 – 16.00	<i>Kis Ervin Egon:</i>	Aranyásók homokozólapáttal
16.00 – 16.15	<i>Magyar Gábor:</i>	A hárpia megzabolázása?

Az előadások sorrendje még változhat. Az egyes előadások szinopszisei az alábbi linken olvashatók:

<http://njszt.hu/de/6-de-konferencia-eloadasok-szinopszisei>

ECDL
Magyarország

Informatika-történet

Hamarosan végleges helyére költözik az Informatika-történeti Múzeum

Atadás előtti befejező munkálatok folynak a szegedi Szent-Györgyi Albert Agorában.

Mint azt korábban már többször megírtuk, az új tudományos, oktatási és kulturális központban 1300 négyzetméteren kerül elhelyezésre társaságunk jelentős anyagi támogatásával és szerepvállalása mellett az Informatikatörténeti Múzeum.

2012. szeptember 12-én Szegeden, a gyűjtemény jelenlegi helyén a költözés

előkészületeiről és a múzeum látványosságairól tartott sajtótájékoztatót *Alföldi István és Muszka Dániel*.

Alföldi István hangsúlyozta, hogy az NJSZT a múlt értékeinek megőrzésén túl olyan kiállítást kíván létrehozni a jövő számára, mely nemcsak Szegednek, hanem az egész országnak maradandó értéket jelent, és a világhírré is méltán esélyes. Ezt az egyedülálló gyűjteményt 21. századi eszközökkel kívánjuk bemutatni.

A múzeum munkálatairól és a folyamatosan bővülő médiamegjelenésről bővebb információ található az <http://agora.njszt.hu/> honlapon a Hírek menüpont alatt.

A témához kapcsolódik, hogy 2012. szeptember 17-én az Informatikatörténeti Múzeum Szakmai Tanácsadó Testülete látogatást tett az Agora épületében (képünkön), valamint az öthalmi pilot-kiállításon.

Az előző számunkban megjelent „Neumann János-émlékek nyomában Amerikában” című cikkben szerkesztői hiba folytán helytelenül jelent meg Neumann Miklós neve.

Ő ugyanis Amerikában Nicholas Vonneumanra változtatta meg a nevét.

A hibáért elnézést kérünk.

(szerk.)

Rendezvény – soroló

**SZÉCHENYI
ISTVÁN
EGYETEM**

Győr, 2012. november 9–10.

A Gazdaságinformatikai Konferenciát ebben az évben kilencedszer rendezzük meg azzal a céllal, hogy a kutatókat, a szakképzésért felelős oktatókat összehozza a technológiai fejlesztésekkel foglalkozó szakemberekkel; valamint hogy fórumot biztosítsunk az elért eredmények és alkalmazási tapasztalatok megvitatására.

A konferencia tényleges szekcióit és programját a Programbizottság az előadás tartására jelentkezők témái alapján fogja összeállítani.

A rendezvény idén egy új programmal bővül: a nyitást megelőző napon szakmai tréningre hívjuk a fiatal oktatókat, kutatókat, PhD-hallgatókat.

A konferencia kiemelt témái

- ◆ üzleti információ-rendszerek: funkcionalitástól az integrált, globális megoldásokig, kis- és nagyvállalati megoldások, projektek;
- ◆ korszerű fejlesztési szemléletek, módszerek, technikák; hatékony megoldások;
- ◆ speciális innovatív kutatási eredmények ipari, agrár, kormányzati, egészségügyi, oktatási és más környezetekben;
- ◆ a szórakoztatóipar informatikája: innováció, média, művészet, szórakoztatás és az internet;
- ◆ a kutatói, akadémiai és az üzleti szféra együttműködése, kölcsönös előnyök biztosítása;

- ◆ a szakképzés problémái: kompetenciák, IT-szakmaiság, képzés, oktatócsere, kerekasztal-beszélgetés, vélemények, javaslatok, előrelépés.

Határidők

2012. október 10. Előadások és posztterek kivonatának beküldése,
2012. október 15. Értesítés az előadások/posztterek befogadásáról,
2012. október 20. A megelőző tréningekre való jelentkezések lezárása.

A beküldött magyar vagy angol, illetve német nyelvű, min. 2000 – max. 4000 karakteres kivonatokat (kb. egy oldal) a Programbizottság véleményezi, majd a bírálati eredményeket az elfogadási javaslattal visszaküldjük a szerzőknek.

A cikkeket, valamint a szerzők előadói és vitakészségét minősítjük.

Díjak

A GIKOF Díjbizottság elismerésben részesíti és díjazza a legkiválóbbakat, és két díjat ítél oda:

- ◆ A konferencia legjobb előadása, valamint

- ◆ A legjobb informatikai megoldás díjat.

Publikálási lehetőség

A Programbizottság a rendezvény honlapján megjelentetett konferenciaanyagokon túl lehetőséget nyújt publikálásra: a magyar nyelvű cikkeknek a GIKOF Journalban, az angol nyelvűeknek pedig a SEFBIS Journalban.

Az előadás témájától függően a Programbizottság egyéb publikálási lehetőségek megteremtésében is közreműködik.

Szeretettel hívjuk és várjuk rendezvényünkre mindazokat, akik a témák iránt érdeklődnek, és akik eredményeiket ismertetni, problémáikat másokkal megosztani és megvitatni kívánják.

A konferencia pontos programjáról, az előadói, illetve a részvételi, jelentkezési feltételekről folyamatosan tájékoztatást nyújtunk honlapunkon:

[www.gikof.hu konferencia-link](http://www.gikof.hu/konferencia-link)
vagy közvetlenül:
www.gikof.hu/konferencia.htm

ORSZÁGOS GAZDASÁGINFORMATIKAI KONFERENCIA

IME I. Országos Infekciókontroll Továbbképzés és Konferencia

2012. október 25–26. Best Western Hotel Hungária, 1074 Budapest, Rákóczi út 90.

Az egyre inkább invazív, intenzív jellegű kórházi kezelések miatt az ellátáshoz kapcsolódó fertőzések jelentősége fokozódik. Az ellenük folytatott küzdelem évről évre fontosabbá válik a gyógyító munka eredményeinek megőrzéséhez.

Szinte közhelyszerű, hogy az Egyesült Államok ellátórendszerének naponta egy, a fedélzetén teltházzal repülő Boeing 747-es óriásgep légi katasztrófájával összemérhető veszteséggel kell szembenéznie, annyi beteget veszít ezeknek a veszélyes fertőzéseknek a következtében.

Hol tartunk ma Magyarországon? Miként lehet, hogy *papíron* statisztikáink a nemzetközi adatoknál sokkal jobbakk? Miért irtózik az átlagos klinikus a fertőzések jelentésétől, a leoltások követésétől?

Valóban irtózik-e, vagy csak nem ez a dolga? Vagy nem az ő dolga, esetleg fél a költségeitől? Miként lehetne közgazdasági következmények figyelembe vételével, komplexen kezelni a kérdést?

Ezekre a kérdésekre keresi a választ az IME, az egészségügyi vezetők szaklapja első, e témával foglalkozó kétnapos konferenciája.

Hogy minek köszönhető ez a kezdeményezés? Az egészségügyi menedzsment vezető hazai orgánuma-ként az IME mindig is hivatásként vállalta fel az intézményi vezetőket érintő legégetőbb témák tárgyalását.

Márpedig az infekciókontrollt annak gondoljuk...

További információ
és jelentkezés:

www.imeonline.hu

XXV. Neumann-kollokvium

2012. november 23–24,
SZTE Általános Orvostudományi Kar
Szeged, Nagyoktatási épület, Dóm tér 13.

A Neumann-kollokvium számítástechnika orvosi és biológiai alkalmazásának leggazdagabb hagyományú, negyvenkét évvel ezelőtt indult konferenciasorozata.

Az idei konferencia fő témakörei

- ◆ **Alkalmazott számítástudomány**
(meghívott előadó: *Bari Ferenc*)
- ◆ **Betegforgalmi adatok újrahasznosítása a kutatómunkában;**
(meghívott előadó: *Surján György*)
- ◆ **Informatikaoktatás az orvos és egészségügyi dolgozók graduális és posztgraduális képzésében**
(meghívott előadó: *Jávor András*)
- ◆ **Interoperabilitás**
(meghívott előadók: *Puskás Zolt Péter, Horváth Lajos*)
- ◆ **Telemedicina**
(meghívott előadó: *Gyimóthy Tibor*)

A program során doktorandusz-börszét rendezünk.

További információ és jelentkezés

<http://njszt.hu/szakmai-közös-ségek/orvosbiológiai-szakosztaly/esemeny/xxv-neumannkollokvium>

A kollokvium elérhetősége

neumann.kollokvium@med.u-szeged.hu

ICLP 2012

28. Nemzetközi Logikai Programozási Konferencia

A konferenciát a Tulip Inn Budapest Millennium szállodában tartottuk, mintegy száz-húsz, zömében külföldi résztvevővel. A fő konferenciát hét workshop és egy, a doktori képzésben részt vevő hallgatókat mozgósító ún. Doctoral Consortium egészítette ki. A kísérő rendezvényekre a konferenciát megelőző napon, szeptember 4-én és az utolsó napon, szeptember 8-án került sor.

Különösen nagy sikert aratott a konferencia két meghívott előadása. Mindkettő a logikai programozás fő nyelvének, a Prolog programozási nyelvnek a sikeres alkalmazásairól szólt. *Mike Elston*, a Securitease új-zélandi cég vezetője „Prolog and CHR in Finance – An easier way to occupy Wall Street?” címmel egy komoly pénzügyi alkalmazásról beszélt, míg *Darvas Ferenc* (CompuDrug International Inc., Sedona, Arizona, USA; és ComGrid Kft.) „Prolog for chemistry and drug discovery, a retrospective summary” című előadásában a közel negyven éves múltra

A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság 2012. szeptember 4–8 között nagy sikerrel rendezte meg a 28. Nemzetközi Logikai Programozási Konferenciát (International Conference on Logic Programming), az ICLP 2012-t.

visszatekintő Prolog alkalmazási tapasztalatairól számolt be.

A konferencia egy külön szekcióban ünnepelte az SWI Prologot és fő szerzőjét, *Jan Wielemakert*, az amszterdami egyetem munkatársát, a Prolog rendszer 25. születésnapja alkalmából. A különleges szakmai események sorát *Viviana Mascardi* (University of Genova) „Logic-based Agents and the Semantic Web” című tutorial előadása zárta.

Mindezek mellett a konferencián húsz teljes előadás hangzott el, és harminchat rövid prezentáció, az ún. technical communication kategóriában.

A konferencia résztvevői nagyon jól érezték magukat Budapesten. Különösen sikeres volt a bankett, amelyet az Európa hajón rendeztünk. A banketten apró ajándékot kaptak azok a résztvevők, akik az 1993-ban szintén Budapesten rendezett 10. ICLP konferencia, illetve az 1980-ban Debrecenben tartott Logic Programming Workshop alkalmából már jártak Magyarországon (mindkét múltbeli rendezvényt szintén az NJSZT szervezte).

A konferencia honlapja:

<http://www.cs.bme.hu/iclp2012>,

A részletes program a

<http://www.cs.bme.hu/iclp2012ProgrammeBrochure.pdf> web címen olvasható.

Köszönjük az NJSZT minden közreműködő munkatársának, de elsősorban *Kiszelné Jancsó Dórának* a konferencia szervezésében végzett áldozatos munkáját.

A programbizottság társelnökei, *Agostino Dovier* és *Victor Santos Costa* nevében is:

Szeredi Péter

az ICLP 2012 általános elnöke

Szépe György

1931–2012

Szeptember 12-én elhunyt *Szépe György*, az MTA doktora, a Pécsi Tudományegyetem nyelvész professor emeritusa.

Elsősorban neki volt köszönhető az ELTE Bölcsészettudományi Karán a Matematikai és alkalmazott nyelvészet speciális szak megindítása. Ennek keretében 1964 és 1966 között Magyarországon először tanultak bölcsezszerke programozást.

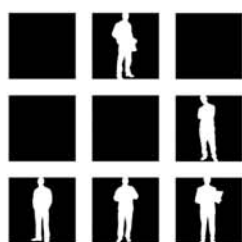
Ő valósította meg a kereslet és kínálat találkozását, amikor 1966-ban az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ (OMKDK) megbízást

adott az MTA Számítástechnikai Központjának KWIC indexek készítésére, négyféle szakirodalmi figyelő anyagából. Magyarországon először került sor természetes nyelvi (magyar) szövegek számítógépes feldolgozására szinte „ipari jelleggel”. A munkát a Számítástechnikai Központ Gépi nyelvészeti csoportja végezte, amelynek Szépe György akkoriban megbízott vezetője volt.

A gyakorlati hasznót hozó eredmény segített megerősíteni a kutatócsoport helyzetét (amely ezután *Dömölki Bálint* és *Vargha Dénes* elgondolásai alapján az utóbbinak a vezetésével egy-két évig a gépi fordítás terén a világ élvonalába tartozhatott).

Szépe Györgyötől a munkatársak és tanítványok október 14-én 15 és 17 óra között búcsúznak az ELTE Bölcsészkarának tanácstermében.

Emlékét megőrizzük.

HACKTIVITY

Az IT Biztonsági Fesztivál Kelet-Közép-Európában

2012. október 12-13. MOM Kulturális Központ

**IDÉN 9. ALKALOMMAL RENDEZZÜK MEG A RÉGIÓ
LEGNAGYOBB IT SECURITY FESZTIVÁLJÁT!**

2 nap és éjjel: tanulás, szórakozás, networking.

Világhírű előadók, no marketing b*shit!

További részletek és regisztráció: **www.hacktivity.com**

Újra itt lesznek az elmúlt évek legsikeresebb előadói friss kutatásokkal:

Vivek Ramachandran, Kabai András, Joe McCray,
Alexander Kornbrust, Balázs Zoltán és még sokan mások!

Az idei előadás témák közül:

ARAB TAVASZ ÉS ALTERNATÍV INTERNET

SAP BIZTONSÁGI HIBÁK

ZOMBIE BÖNGÉSZŐK

LEKÖVETHETETLEN MOBILTELEFONOK

USB=Universal Security Bug?

ANDORID ÉS IPHONE (IOS) SECURITY

ÖNVÉDŐ ADATBÁZISOK

...és még rengeteg más!

Idén is lesznek workshopok és játékok!

Hello Workshopok a tavaly nagy sikert aratott formában:

Hello Injection

Hello Code Review

Hello CA

témákban.

Lesz lockpicking, de most már versenyben is, H.A.C.K.,
szponzori játékok és feladatok és rengeteg egyéb meglepetés!

**Az előadói pályázatok elbírálása még folyamatban, a műsorváltozás előfordulhat.*

Pontculus Hungaricus

A Pontculus Hungaricus oldal a tudomány és művészet közötti hídverést szolgálja

Jéki László
(1942–2009)

Ig Nobel, a hóbortos kistestvér

XIII. évfolyam 1. szám

Előfordult már, hogy megrovóan nézett a söröskancsójukba mélyedőkre? Arra biztosan nem gondolt, hogy ezek az emberek esetleg valamilyen fontos tudományos probléma megoldásán fáradoznak. Pedig előfordulhat. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint *Arnd Leike* úr kitüntetése. A müncheni Ludwig Maximilian Egyetem fizika tanszékének munkatársa októberben Nobel-díjat kapott „Az exponenciális bomlástörvény igazolása sörhabbal” című tanulmányáért. A dolog egyetlen szépség-hibája, hogy ez nem az a Nobel-díj. Leike doktor „Ig Nobel”-t kapott.

Ez a komolytalan tudományok díja: meglepő, ám haszontalan felfedezésekért ítélik oda. A díjazott felfedezések kevés gyakorlati haszonnal kecsegtetnek, viszont mosolyt csálnak az arcokra. A nagy Nobel-díj „hóbortos kistestvérét” valódi tudományos munkáért ítélik oda, a sörhabos tanulmányt például a rangos *European Journal of Physics* közölte. A díjakat Bostonban, a Harvard Egyetemen adják át, az *Annals of Improbable Research* folyóirat szervezésében, komoly kiválasztási eljárás után. Sok jelentkező és javasolt közül választják ki az évi tíz díjazottat. Az Ig Nobelt (a kifejezés az angol ignoble – alantas, nem nemesi származású – jelentésű szóra utal) olyan tudományos eredményért adják, amelyet nem lehet vagy nem érdemes megismételni. Idén alaposan tévedett a zsűri, mivel

a sörhabbal végzett kísérleteket meg lehet, sőt érdemes is megismételni!

Leike doktor egy 7,2 cm átmérőjű pohárba töltötte az üvegből a 19 °C hőmérsékletű sört. A sörhab néhány másodperc alatt elérte maximális magasságát, majd kezdett fokozatosan eltűnni. Ennek a folyamatnak a részleteit vizsgálta a német tudós. 15 másodpercenként megmérte a sörhab magasságát. Háromféle sörrel kísérletezett, a pontosság érdekében természetesen mindegyik fajtaival többször megismételte a mérést. Az egyik sör a kutató kedvence, az Erdinger Weissbier volt, emellett az Augustinerbräu München és a Budweiser Budvar szerepelt a vizsgálatokban.

A mérési adatokból megállapította, hogy a sörhab eltűnése a jól ismert exponenciális bomlástörvényt követi, az adatokból pedig meghatározta az egyes sörhabok t bomlási állandóját. Ez a szám megmutatja, hogy mennyire gyors a bomlás: t idő alatt az eredeti mennyiség 63%-a tűnik el. Leghamarabb az Augustinerbräu habja tűnt el (t=124 másodperc), majd a Budweiseré (t=168 másodperc), a legtartósabbnak pedig t=276 másodperccel a Weissbier habja bizonyult. A szerző természetesen megadta a mérési eredmények bizonytalanságát is, ennek közlésétől itt eltekintünk. Mire lehet felhasználni ezt a tudást? A szerző szerint módszere lehetővé teszi a különböző sörök megkülönböztetését. Például három különböző sört hozatunk, és nem tudjuk, melyik pohárban van a Weissbier. Nem kell mást tenni, mint kitartóan figyelni a poharakat – ahol legtovább megmaradt a hab, ott a Weissbier.

A biológiai díj idei nyertese azt elemzte, hogy miért éreznek a háziassított struccok különös vonzalmat az emberek iránt.

A matematikai díj indiai nyertese felvázolt egy módszert az indiai elefántok teljes testfelületének becslésére.

Spanyol feltaláló kapta a higiénia díjat: mosógépet alkotott kutyák és macskák számára.

A békedíjat idén azok a japán kutatók kapták, akiknek sikerült japán nyelvre fordítaniuk a kutyaugatást, és ezzel sokat tettek a fajok közti harmónia és béke megteremtéséért. A százhusz dolláros fordítógép szeptember végén ke-

rült a boltokba, viszik, mint a cukrot. A kutya nyakörvére mikrofont szerelnek, a hangot parányi adó továbbítja a számítógépnek. A kutyahangokat hat érzelmi kategóriába csoportosították, ezeket azonosítja az akusztikai elemző program. A hat kategóriához összesen kétszáz szót rendeltek hozzá, az adott kategória szavai közül azonban már véletlenül választ a gép. A csivavától német juhászig ötven fajtánál próbálták ki eredményesen a készüléket. A nagy sikerre való tekintettel folytatják a munkát: megoldják az internetes kutya-üzenet továbbítást, és természetesen más állatfajokra is kiterjesztik a technológiát. Rövidesen nem kell találgatnunk, vajon mit is akar a kertünkben felmorduló oroszlán.

Az orvosi díjat 2002-ben *McManus* brit orvos kapta egy 1976-os elemzéséért, amelyet a *Nature* közölt. Mérési adatok szerint a férfiak jobb heréje nagyobb, nehezebb és magasabbban van, mint a bal. A díjazott viszont ismert egy régi megfigyelést: 1764-ben egy Winckelmann nevű úr azt figyelte meg, hogy a szobrokon a bal herét ábrázolják nagyobbak. Ezt a mai kutatások nem igazolták, *McManus* tehát hozzálátott a másik megállapítás ellenőrzéséhez. Százhet ókori és reneszánsz szobrot tanulmányozott olasz múzeumokban. (Ezért őszintén irigyeljük.) Táblázatba foglalt mérési eredményei szerint a művészek valóban helyesen, magasabban ábrázolták a jobb herét, de tévedtek, amikor a bal herét nagyobbra faragták. Talán arra gondoltak, hogy a nehezebb mindig lejjebb van? *McManus* szerint a jobb here helyes ábrázolása talán egyszerűen a dolgok jó megfigyelésének köszönhető, de lehet, hogy görög szimbolika rejtőzik mögötte. Eszerint a jobb a férfhoz, a bal a nőhöz kötődik, a fiúgyerek tehát a jobb heréből származik, így a jobb here nyilvánvalóan magasabb helyet érdemel...

A díjak között időnként olyan is akad, amelyet egy-egy ismert embernek ítélnék oda, így állítva pellengrére őket. Az Enron, a WorldCom, az Arthur Andersen és több más csődbe ment cég vezetői kaptak közgazdasági díjat, mert sikeresen alkalmazták az üzleti világban az imaginárius számok matematikai fogalmát.

Érdemes néhány korábbi díjazott munkásságát is felidézni.

Biztonságtudományi díjat adtak a grizzlymedve-álló páncélöltözék kifejlesztéséért és személyes kipróbálásáért.

Kémiai díjjal ismerték el a homeopátia új eredményét, amely szerint a víznek nemcsak memóriája van, de az abban tárolt információ telefonon és az Interneten keresztül is továbbítható.

Szintén kémiai díjjal ismerték el a kerti grillsütő begyűjtésének leggyorsabb módját: a feltaláló folyékony oxigént használt.

Kémiai díj járt a DNS költeni és parfümért. A megnyugtatónak szánt reklámszöveg szerint egyik sem tartalmaz dezoxiribonukleinsavat, viszont mindkettőt triplán helikális üvegben forgalmazták.

Rangos helyen, a Lancetben jelent meg az orvosi Ig Nobel-díjjal elismert beszámoló, amelynek alanya, egy férfi, aki megszúrta az ujját, öt évig bűzlött.

Biológiai díjat kapott egy japán-svájci-cseh kutatócsoport, amely a különböző ízesítésű rágógumik rágcsálása közben megjelenő agyhullámok eltéréseit vizsgálta.

Fizikai díjat érdemelt ki az a brit kutató, aki kísérletileg ellenőrizte Murphy egyik fontos törvényét, mely szerint a vajás kenyér legtöbbször a vajás felére esik.

Irodalmi díjat kapott a Biblia rejtett kódjának felfedezője és az az orvosi szakcikk, amelynél a szerzők száma százszor nagyobb volt a dolgozat oldalszámánál (a cikknek 976 szerzője volt).

Ugyancsak irodalmi díjas lett *Jurij Sztruhov* moszkvai kémikus, aki 1981 és 1990 között 948 tudományos közleményt jelentetett meg; 3,9 napként egyet!

Békedíjas angol munka a különböző kivégzési módok során jelentkező fájdalmak összehasonlító elemzése.

Meteorológiai díjjal ismerték el „A csirkék tollvesztésének mértéke mint a tornádó szélesebségének mérése” című tanulmányt.

Pszichológiai díjat kapott az a kutató, aki galambjait megtanította Monet és Picasso képeinek megkülönböztetésére.

Rovartani díjjal ismerték el azt az állatorvost, aki macskák füléből atkákat telepített saját fülébe, és gondosan elemezte a hatásokat.

Matematikai díjat kapott az erkölcsök mérésre kidolgozott eljárás, amelynek segítségével meggyőzően felbecsülték, hogy Alabama államában hány lakos jut pokolra, ha nem bánja meg bűneit.

Szintén matematikai díjas lett az az amerikai, aki pontosan kiszámította, mekkora a valószínűsége annak, hogy *Mihail Gorbacsov* az Antikrisztus. (A kerekített szám: 710 az 1-hez.)

Békedíjat 1998-ban a brit és a pakisztáni miniszterelnök együtt kapott „az atombombák agresszívan békés felrobbantásáért”.

1996-ban Jacques Chirac francia elnök azzal érdemelte ki a magas megtiszteltetést, hogy Hiroshima bombázásának ötvenedik évfordulóján hajtatott végre atomfegyver-kísérletet.

Ide tartozik az egyetlen magyar vonatkozású díj is, *Teller Ede* 1991-ben odaítélt békedíja. A hidrogénbomba atyja és a csillagháborús fegyverrendszert éharcosa azokért az egész életén át kifejtett erőfeszítésekért kapott díjat, melyekkel megváltoztatta a béke szó jelentését. Teller Edét 1991-ben, rögtön a legelső Ig Nobel-díjak között ismerték el.

www.ponticulus.hu

Hideg estéken
még a pipa is melegíthet!

A Gömböc, a történet és a történetmesélés

Domokos Gábor magyar építész-mérnök, alkalmazott matematikus, egyetemi tanár; a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. A nemlineáris mechanika, az alkalmazott matematika nemzetközi hírnű tudósa. Számos interdiszciplináris (tudományterületek közötti) publikációja jelent meg.

Várkonyi Péterrel közösen kialakított szerkezete a „Gömböc”, az az első ismert homogén test, amelynek egy stabil és egy instabil, azaz összesen két egyensúlyi pontja van.

(Korábbi számunkban már méltattuk e nagyszerű mérnöki teljesítményt.)

aztán ugyanazt a 20-30 kilót reggel visszavitte a partra. Az örök elképedve nézték a műveletet: el a kavicsok, vissza a kavicsok... Az előbbi még úgy-ahogy magyarázható volt, de az utóbbi?

Már éppen könnyes-nevetős részvétet éreznék a feleség iránt, amikor kiderül a történetből, hogy maga Domokos már az 1200 kőnél feladta volna – ha nincs a felesége, aki folytatásra bírja. Így végül 2000 darab követ osztályoztak, hasztalan. „Akkor azt gondoltam, hogy befejeztem” – mondja Domokos. „De minden rosszban van valami jó, ebben is volt, mivel utána úgy is fel lehetett tenni a kérdést, hogy...”

A folytatást ismerjük, a Gömböc végül megszületett, és az is kiderült, hogy ha nem kövek, akkor teknősök – de az már egy másik írás tárgya.

Ami itt érdekes, retorikai szempontból, az a történet, illetve a történetmesélés. Ezzel kapcsolatban számtalan félelem és tévképzet él, az egyik közülük az, hogy komoly helyeken semmi keresnivalójuk a történeteknek. Miközben: nincs az az érv vagy definíció, amely egymaga annyi mindenre lenne képes, mint például a fenti történet.

Domokos története egyszerre szól a célról (a matematika egyik fontos céljáról: megérteni, leírni a természetet), szól az értékekről (elszántság,

együttműködés, kitartás), és szól a várt eredményről (matematikai eredmény egy fizikai tárgy formájában). Olyan történet ez, amely egyszerre értet meg, ébreszt elismerést, és – annak ellenére, hogy önmagában kudarctörténet – inspirál is.

A természetben

A gömböc egyensúlyi tulajdonságai miatt több páncélos, héjas állatnak, például teknősnek hozzávetőlegesen gömböc alakú páncélja, héja alakult ki. Ez segíti őket abban, hogy vissza tudjanak fordulni, ha hátukra fordítják őket; nekik csak egy kicsit kell elmozdulniuk, a többit elvégzi a gravitáció.

Domokos és Várkonyi egy évet töltött teknősök méregetésével a Budapesti Állatkertben, a Magyar Természettudományi Múzeumban és különböző állatkereskedésekben. Digitalizálták, elemezték testük és páncéljuk formáját, és összevetették geometriájukat a számításaikkal.

Az első biológiai cikküket ötször dobták vissza, míg végül több nagy tekintélyű tudományos lap népszerűsítette a felfedezést; még a legtekintélyesebbek is, mint a *Nature* és a *Science*.

Forrás: Internet

Maga Domokos Gábor mesélt a Zárórában a Gömböc felfedezési folyamatáról, arról, hogy hogyan próbálta ezt a nagyon szép matematikai kérdést különböző módszerekkel megoldani – végső kétségbeesésében nem papíron vagy számítógépen, hanem köveket gyűjtve a görög tengerparton.

Domokos és felesége egy hétig Rodoszon nyaraltak, és a teljes hét azzal telt, hogy a matematikus kereste a követ, amelynek egy stabil és egy instabil pontja van. Naponta 20-30 kilónyi követ vitt fel a szállodai szobájukba, ott osztályozott, értékelt,

e-kereskedelem és webshop-menedzsment képzés

- ♦ Tudta Ön, hogy a válság ellenére az e-kereskedelmi piac az elmúlt tizenegy évben százszorosára nőtt?
- ♦ Szeretne Ön is a profi e-kereskedők közé tartozni?
- ♦ Szeretné megérteni, milyen egy jól jövedelmező e-kereskedelmi üzletág, és Ön hogyan növelheti vele többszörösére bevételeit, miközben költséget takarít meg?

A négynapos (34 órás), akkreditált képzés azonnal alkalmazható gyakorlati ismereteket ad ahhoz, hogy a vállalkozók megfogalmazhassák igényeiket, tudatosan megtervezhessék és hatékonyan működtethessék e-kereskedelmi vállalkozásukat.

A képzés az SzEK.org és az NJSZT együttműködésével hamarosan indul. Az előadók az e-kereskedelem legismertebb hazai szakértői.

Beíratkozás a jelentkezések sorrendjében történik.

További információ és jelentkezés::

<http://njszt.hu/de/e-kereskedelem-es-webshop-menedzsment>
e-mail: ecd1.iroda@njszt.hu, Rákosi Szilvia

Neumann János Számítógép-tudományi Társaság

ECDL European Computer Driving Licence Foundation

4 kötelező modul + 3 szabadon választható modul

Kötelező modulok:

- Operációs rendszerek
- Szövegszerkesztés
- Táblázatkezelés
- Információ és kommunikáció

Szabadon választható modulok:

- IT Alapismeretek
- Adatbázis-kezelés
- Prezentáció
- Képszerkesztés
- Webkezdő

ECDL = Digitális Írástudás
www.ecdl.hu

ECDL Select

Öné a választás!

A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság Hírlevele

Elnök: Dr. Péceli Gábor
Felelős szerkesztő: Alföldi István
Szerkesztő: Szedlmayer Bea

NJSZT-titkárság

1054 Budapest, Báthori utca 16.
Tel.: (1) 472-2710, (1) 472-2720
Fax: (1) 472-2739
E-mail: ecd1@njszt.hu
Nyomda: Reprográf Kft.

Lapunk havonta 2100 példányban jelenik meg. Egyéni és jogi tagjainkon (cégek, vállalatok, intézmények) keresz-

tül a szakma csaknem minden képviselőjéhez eljut, és naprakész információkat nyújt a Társaság, valamint a szakterület aktuális eseményeiről, újdonságairól.

Hírlevelünkben továbbra is közzéteszünk hirdetéseket, felhívásokat.

Ezekkel kapcsolatban kérjük, forduljon titkárságunkhoz.

Következő lapzártá: 2012. október 19.